

ભાવનગર જિલ્લા આચાર્ય સંઘ (ગ્રામ્ય)

વાર્ષિક પરીક્ષા : 2018

ધોરણ 11 [વાણિજ્ય તથા વિનયન પ્રવાહ]

સમય : 3 કલાક

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર

કુલ ગુણા : 80

N 4212

સૂચનાઓ : (1) આ મશ્નપત્રમાં કુલ 40 પ્રશ્નો છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) પ્રશ્નોના ઉત્તર આપેલ સૂચના મુજબ લખો.

વિભાગ A

- નીચેના પ્રશ્નો માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકનો 1 ગુણા] 10 |
- એક જ પ્રકારની માહિતી માટે કઈ આફ્ટિ અનુકૂળ છે?

(a) વૃત્તાંશ આફ્ટિ (b) રેખીય આફ્ટિ ~~(c) સંભાફ્ટિ~~ (d) પાસપાસેની સંભાફ્ટિ
 - માનવશ્રમ અને કુદરતી સાધનોના સંયોજન દ્વારા શાનું સર્જન થાય છે?

(a) નિયોજક (b) જમીન (c) નાણાં ~~(d) મૂડી~~
 - ક્યા પ્રકારની વસ્તુઓને માંગનો નિયમ લાગુ પડતો નથી?

(a) દુર્લભ ~~(b) ગિફન~~ (c) મોજશોખની (d) ફેશનવાળી
 - પુરવધારેખા ક્યારે બદલાતી નથી?

~~(a) કિમતમાં ફેરફાર થતાં~~ (b) સરકારની નીતિ બદલાતાં
(c) ઉત્પાદનખર્ચ વધતાં (d) ટેકનોલોજીમાં ફેરફાર થતાં
 - સમાનગુણી વસ્તુઓ ક્યા બજારનું લક્ષ્ણ છે?

(a) પૂર્ણ હરીકાઈ ~~(b) ઈજારાયુક્ત હરીકાઈ~~ (c) ઈજારો (d) તીવ્ર હરીકાઈ
 - વર્તમાન સમયમાં રાષ્ટ્રીય આવકમાં સેવાકોન્ટરનો ફાળો ટકા છે.

(a) 57.90 (b) 55.90 (c) 56.90 ~~(d) 59.90~~
 - ભારતે ક્યા પ્રકારનું અર્થતંત્ર સ્વીકાર્ય છે?

(a) સમાજવાદી અર્થતંત્ર ~~(b) અર્થભિન્ન અર્થતંત્ર~~ (c) મૂડીવાદી અર્થતંત્ર (d) દિમુપી અર્થતંત્ર
 - સમતોલ અંદાજપત્રની તરફેણ કોણે કરી હતી?

(a) એડમ સ્મિથ ~~(b) પ્રીયિગુ~~ (c) માર્શલ (d) કેઝન્સ
 - વિશ્વ મહામંદી સમયે ખર્ચ, આવક અને રોજગારલક્ષી સમગ્રલક્ષી આર્થિક વિચારો રજૂ કરનાર ...

(a) પ્રો. માર્શલ (b) એડમ સ્મિથ (c) પ્રો. કેઝન્સ (d) પ્રો. રોબિન્સ
 - કૌટિલ્યનું મૂળ નામ શું હતું?

(a) વિષ્ણુ નંદન (b) વિષ્ણુદાસ (c) વિષ્ણુમસાદ ~~(d) વિષ્ણુ ગુપ્ત~~

વિભાગ B

નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]

10

11. રોબિન્સના મતે અર્થશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા જણાવો.
12. વપરાશી વસ્તુઓનો અર્થ અને ઉદાહરણ આપો.
13. બજારમાંગ એટલે શું?
14. વૈકલ્પિક ખર્ચ એટલે શું?
15. વસ્તુ-વિભિન્નતાનો અર્થ સમજાવો.
16. ભારતમાં વેપાર અર્થે આવેલી વિદેશી પ્રજાઓ જણાવો.
17. વિદેશી મૂડારોકાળની પ્રક્રિયા સરળ બનાવવા કઈ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે?
18. પંચાયતની આવકનાં સાધનો જણાવો.
19. ખાધ-પુરવણી એટલે શું?
20. ભૂમિકર એટલે શું?

વિભાગ C

નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ - વિકલ્પ આંતરિક છ.]

16

21. સામાન્ય વ્યવહારમાં જમીનનો અર્થ સમજાવી જમીનનાં લક્ષણો જણાવો.

અથવા

21. વ્યક્તિગત સંપત્તિ અને સામાજિક સંપત્તિનો અર્થ આપો.
22. પુરવણાનો નિયમ લખો અને તેની ઘારણાઓ જણાવો.
23. સરેરાશ સ્થિર ખર્ચ એટલે શું? યોગ્ય ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
24. પૂર્ણ હરીકાઈના સંદર્ભમાં વાહનવ્યવહાર ખર્ચ સમજાવો.

અથવા

24. પરસ્પર અવલંબનનો અર્થ સમજાવો.
25. ભારતમાં કયા વર્ષમાં આર્થિક સુધારા કરવાની ફરજ પડી? શાથી?
26. ઘસારો એટલે શું? તે શા માટે જાણવામાં આવે છે?
27. સ્થાનિક સરકારોમાં શાનો સમાવેશ થાય છે? તેમની મુખ્ય કામગીરી જણાવો.
28. કોટિલ્યના મતે શાહેરોનો વિકાસ કેવી રીતે કરવો જોઈએ?

વિભાગ D

24

- નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ - વિકલ્પ આંતરિક છે.]
29. એડમ સ્ટ્રિથ અને માર્શલે આપેલી અર્થશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા વિગતે સમજાવો.

અથવા

29. અર્થશાસ્ત્રનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.
30. નિયોજક અને શ્રમિક વચ્ચેનો તકાવત સ્પષ્ટ કરો.
31. માંગની મૂલ્યસાપેક્ષતા માપવાની કુલ ખર્ચની રીત સમજાવો.
32. આવક અસર અને અવેજુ અસર વચ્ચેનો અર્થ સમજાવો.
33. પૂર્વ હરીકાઈ અને ઈજારા વચ્ચેનો તકાવત આપો.
34. અંદાજપત્રની અસરો સમજાવો.

અથવા

34. સારા અંદાજપત્રની આવશ્યકતા જણાવો.
35. વૈધિકિકરણનો અર્થ આપો, તેની મહત્વની બાબતો જણાવો.
36. શ્રમના ગૌરવ અંગે ગાંધીજીના વિચારો જણાવો.

વિભાગ E

20

- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તારપૂર્વક ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 5 ગુણ - વિકલ્પ આંતરિક છે.]
37. પુરવણાને અસર કરતાં પરિબળોની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
38. સરેરાશ ખર્ચ અને સીમાંત ખર્ચ વચ્ચેના સંબંધો આઇતિ દ્વારા સમજાવો.
39. વિકાસમાન ભારતીય અર્થતંત્રના લક્ષણો સમજાવો.

અથવા

39. સ્વાતંત્ર્ય પછીના ભારતીય અર્થતંત્રની સમજૂતી આપો.
40. રાષ્ટ્રીય આવક માપવાની આવકની પદ્ધતિ અને ખર્ચની પદ્ધતિ સમજાવો.

અથવા

40. રાષ્ટ્રીય આવક માપવાની ઉત્પાદનની પદ્ધતિ સમજાવો.